https://doi.org/10.51707/2618-0529-2026-36-12
УДК 37.013.42

Р. Х. Вайнола

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ В СИСТЕМІ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Анотація. *У статті наведено теоретико-методичне обґрунтування проблеми формування та розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді в системі морального виховання. Здійснено психолого-педагогічний аналіз проблеми в межах досліджень із педагогіки, психології та соціальної роботи. Визначено теоретичні засади формування особистісних моральних рис і ціннісних орієнтацій студентської молоді. Заклад вищої освіти визначено як середовище, в якому створюються умови для саморозвитку особистості, підтримки та стимулювання студентства до розвитку його ресурсів і можливостей. Ціннісні орієнтації трактуються як система принципів, що визначають спрямованість особистості відповідно до її інтересів і потреб, а також формують певну індивідуальну ієрархію цінностей. Визначено особливості формування ціннісних орієнтацій в системі морального виховання студентської молоді: прагнення до набуття знань, участь у формуванні та розвитку сучасного громадянського суспільства, соціальні особливості воєнної доби, синдром «відкладеного майбутнього», освітні втрати. Життєву перспективу окреслено як спосіб структурування особистістю свого близького та віддаленого майбутнього за допомогою життєвих цілей, програм, які є його структурними одиницями. Розкрито поняття «життєва стратегія» як сукупність соціальних, культурних і психологічних проєкцій індивіда щодо власного майбутнього. Визначено, що ціннісні орієнтації молоді постають як усвідомлення нею свого життєвого призначення, провідних цілей і мети життя, власних прагнень до самореалізації, мрій та уявлень про майбутнє, а також того, чого вона бажає отримати від життя. Формування ціннісних орієнтацій студентів визначено як процес впливу закладу вищої освіти, що передбачає поступове накопичення і трансформацію в діяльність молодої людини світоглядних, когнітивних, емоційно-мотиваційних та поведінкових показників, які забезпечують сталу систему векторів цінностей, умов самореалізації, життєвих стратегій, планів і перспектив. Наведено класифікацію форм соціально-виховної роботи щодо формування ціннісних орієнтацій молоді.*

Ключові слова: *моральне виховання, цінності, ціннісні орієнтації, студенти, заклад вищої освіти.*

Постановка проблеми. В умовах воєнного часу Україна переживає складний етап свого розвитку; суспільство перебуває в духовних пошуках та екзистенційній кризі. Нині духовне відродження нашої держави і нації неможливе без переосмислення теорії та практики національного виховання підростаючого покоління. Саме тому суспільна, духовна й економічна ситуація в Україні потребує об'єднання зусиль держави і громадян у справі освіти та виховання для вирішення насущних завдань із відновлення й зміцнення провідних національних цінностей та орієнтирів. Проблеми, пов'язані з особистісним становленням молодого покоління, посідають центральне місце в науково-педагогічних дослідженнях. На фоні поглиблення дестабілізації духовного життя, різкого соціального й політичного розмежування суспільства, зниження життєвого рівня населення зростання девіацій знаходить відгук у наукових пошуках, спрямованих на розроблення механізмів соціалізуючого впливу на підростаюче покоління.

Своєчасність дослідження проблеми морального виховання студентської молоді пов'язана

© Вайнола Р. Х.

 ISSN 2786-4510 (Online)

з глибокими та швидкоплинними соціальними змінами, а саме із численними економічними та безпековими трансформаціями воєнної доби. Вони впливають на виховання студентської молоді та посилення дії стихійних чинників, що визначають становлення сучасного студента як соціальної особистості. Тому головною метою педагогів закладу освіти є створення умов для соціальної підтримки, саморозвитку особистості, зростання життєвого оптимізму, стимулювання студентства до розвитку власних ресурсів і можливостей.

Актуальність теми також обумовлена широким використанням у практиці закладів вищої освіти методів морального виховання, які ґрунтуються на теорії цінностей, що передусім спричинено переорієнтацією суспільної свідомості в країні на пріоритет національних цінностей і на саму людину як найвищу цінність. Це мало і має позитивний вплив на організацію освітнього процесу. Проте навіть за умови сприятливого впливу цих методів на процес позитивно спрямованої моральної соціалізації студентської молоді виявилося, що їх виховні можливості не завжди й не повною мірою актуалізуються. Насамперед це пояснюється тим, що залишається в тіні питання про зв'язок ціннісних орієнтацій і вольового компонента самосвідомості, її складових, зокрема самооцінки. Якщо на рівні теоретичних досліджень цей зв'язок часто виявляється і, хоча й фрагментарно, вивчається, то на практичному рівні його, як правило, не враховують. Це призводить до нечіткості в постановці завдань морального виховання, що, своєю чергою, спричиняє проблеми у сфері морального виховання студентів.

Актуальність питання місця ціннісних орієнтацій у моральному вихованні молоді пояснюється низкою обставин, а саме: її прагненням до знань (інформаційних, наукових, моральних, культурологічних і т. ін.); проблемами формування та розвитку сучасного громадянського суспільства; руйнуванням і деформацією застарілих соціальних структур громадянського суспільства; соціальними особливостями сучасності (поява нових волонтерських та громадських об'єднань і організацій; ситуація, що межує з небезпекою; синдром «відкладеного майбутнього»; освітні втрати тощо).

У цілому можна говорити про актуалізацію таких цінностей, як орієнтація на моральні цінності в усіх галузях життя, усвідомлена національна ідентичність, прийняття волі, незалежності та єдності як провідних цінностей, прагнення й уміння відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, політична активність, відданість Батьківщині, культура соціальних відносин, прагнення до творчої самореалізації на благо суспільства та співгромадян.

Саме в процесі соціалізації можна озброїти молодь міцними знаннями, на основі яких формуються глибокі переконання. У результаті студенти, які засвоїли правові норми й моральні установки, будуть намагатися досягти намічених цілей щодо оновлення всіх галузей життєдіяльності суспільства, захисту своїх прав, інтересів і запитів, а також формування громадянського суспільства [1].

О. Безпалько зазначає, що соціалізація дорослих здебільшого проявляється у зміні їхньої зовнішньої поведінки, тоді як дитяча й молодіжна соціалізація коригує базові ціннісні орієнтації [2]. Адже відомо, що дорослі спроможні оцінити норми, а діти здатні лише засвоювати їх. Процес соціалізації молодої людини, як наголошує А. Капська, спрямований на те, щоб допомогти їй оволодіти певними навичками та засвоїти відповідні ролі. У процесі соціалізації молоді здебільшого формуються усвідомлені мотиви її поведінки [3].

Що ж стосується проблеми ціннісних орієнтацій особистості в процесі соціалізації, то їй приділено достатньо уваги в працях І. Беха, М. Боришевського, І. Булах, І. Зязюна, А. Мудрика, О. Олексюк, С. Шардлоу та ін. Проблеми цінностей у контексті морального виховання розкривають як педагоги-теоретики (А. Капська, М. Коберник, В. Сухомлинський та ін.), так і педагоги-практики (М. Міхайличенко, Ж. Петрочко, В. Тернопільська та ін.).

Водночас є низка питань, які потребують розширення, поглиблення і, певною мірою, вирішення в умовах воєнного стану в Україні. Насамперед це питання становлення моральної особистості як громадянина, що керується певними цінностями, приймаючи їх як особисті. Структура, зміст і система соціального становлення студентської молоді, яка характеризується певними рисами моральності та виконує функції громадянина нашої держави, також залишаються недостатньо вивченими.

Мета статті — здійснити теоретико-методичне обґрунтування проблеми формування та розвитку ціннісних орієнтацій студентської молоді в системі морального виховання.

Без сумніву, проблеми морального становлення й соціальної спрямованості мають бути розв'язані й почасти вже розв'язуються в умовах закладу вищої освіти. Можемо констатувати, що більшість дослідників галузі вікової та соціальної психології (І. Булах, Л. Долинська, В. Костюченко, С. Ставицька та ін.) зазначають, що студенти в період навчання головно перебувають ще на роздоріжжі щодо вибору своїх моральних цінностей. Слід наголосити, що особливості входження студентської молоді в соціальне життя, яке вимагає від неї прояву нових якостей, зокрема розвитку моральності, зумовили потребу в інакших підходах до розв'язання цих проблем.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях ця проблема розробляється в контексті: методології соціального виховання студентської молоді в структурі її професійної підготовки (М. Головатий, І. Кон, Я. Цехмістер та ін.); теоретичних засад соціалізації особистості (І. Бех, Н. Лавриченко, М. Лукашевич, І. Мигович та ін.); формування особистості та характеристики її рис (Л. Божович, І. Булах, Г. Костюк, С. Сисоєва та ін.); особливостей соціально-педагогічної роботи з молоддю (О. Безпалько, Д. Бибик, Т. Куниця, І. Савельчук, Н. Харченко та ін.). Досліджуються різні аспекти розвитку особистості студента в умовах закладу вищої освіти (М. Братко, В. Лаппо, О. Карпенко, О. Красницька, Н. Олексюк, Л. Сущенко та ін.).

Вітчизняна педагогічна наука, відводячи місце соціально-моральному вихованню в мікросередовищі студентської молоді, не може обійти наукові позиції, сформовані ще на початку ХХ ст. Тому нині предметом серйозної уваги є особливості становлення механізму саморегуляції й активності особистості в юнацькому віці, а також динаміка духовного саморозвитку студентів закладів освіти різних рівнів. Більшість дослідників звертають увагу на зв'язок між двома складовими процесу соціалізації молоді. Наприклад, Ж. Петрочко вказує на тісний зв'язок особистісного смислу, що надається використанню теоретично обґрунтованих норм як регуляторів свідомості й поведінки, зі структурами самосвідомості — домаганнями особистості, її самооцінками, мірою сприйняття себе та інших [4].

Водночас Н. Олексюк зв'язує в єдине ціле систему цінностей і особистісні характеристики під час побудови моделей процесу орієнтації молоді на соціально значущі цінності суспільства та його механізми [5]. Проте на сьогодні сторони цих зв'язків залишаються нез'ясованими. Так В. Лаппо зауважує, що в практичній педагогіці заходи, які проводяться з метою підтримки становлення системи морально-ціннісних орієнтацій і такої особистісної характеристики, як самооцінка молодої людини, в кращому разі здійснюються паралельно, а не у взаємозв'язку [6].

Чимало дослідників зазначають, що педагогічний експериментальний вплив здебільшого має розширений, комплексний і формуючий характер і залишається недостатньо зрозумілим, через що досягається той чи інший рівень морального формування (Я. Гнуталь, П. Ігнатенко, В. Киричок та ін.). Є нез'ясованою проблема перетворення моральних норм із зовнішніх обмежень на внутрішні. Не зовсім чітко окреслено, яка сфера життя і діяльності має домінантний вплив на моральний розвиток студентської молоді. Відкритим і доволі важливим залишається питання виховання в особистості здатності обирати форму поведінки, здійснювати моральні вчинки в ситуації, що потребує негайного вибору поведінки або провокує її на аморальний вчинок.

Аналіз змісту й форм виховання студентської молоді в сучасних умовах є результатом переосмислення системного підходу до розгляду проблеми становлення самооцінки молодого покоління. Найважливішим у змісті й організації цієї роботи має стати суб'єктивне й розумне залучення студентської молоді до оволодіння всіма суспільними цінностями, розвиток у неї потреб у самовиявленні, самореалізації, самоствердженні, і ці процеси можуть реалізуватися в контексті суспільних зв'язків і стосунків. Відомо, що якраз ці зв'язки, стосунки є необхідною умовою та причиною появи в людини складної системи потреб, мотивів, цілей життєдіяльності, домагань. М. Братко доводить, що в процесі морального становлення особистості поряд із розумовими й емоційними значну роль відіграють і вольові компоненти самосвідомості, зокрема самосвідомість волі. Інтеріоризація соціальних норм означає, перш за все, забезпечення самоуправління й автономії молодої людини [7], що є можливим лише за умови достатнього рівня розвитку навичок самоаналізу, які допомагають їй оцінювати власні вчинки та особистісні якості, зокрема й моральні. Це пояснюється тим, що саме моральні якості допомагають вирішувати суперечності, які виникають у житті та діяльності.

ISSN 2786-4510 (Online)

Тим самим особистісні моральні якості в результаті дають змогу людині більш повно виразити свій статус творця, розвивати свою унікальну природу. Ми спробували розглянути цей процес за допомогою аналізу зв'язку між окремими самооцінками моральних особистісних якостей і системою морально-ціннісних орієнтацій.

На основі аналізу відповідної літератури можна дійти висновку, що в більшості джерел цінності визначено як систему предметів і абстрактних уявлень, яка характеризується значним рівнем значущості для певної соціальної групи або окремої людини. При цьому дослідники визначають такі види цінностей: матеріальні, духовні, культурні, соціальні, етичні, естетичні, практичні тощо.

У контексті сучасних запитів щодо виховання студентської молоді особливого значення набувають гуманістичні цінності, які реалізуються через звернення до особистості, віру в себе, прагнення до самореалізації та спрямованість на ідеал. Гуманістичні цінності постають як чинник гуманістичного виховання, формуються й розвиваються в процесі суб'єкт-суб'єктної міжособистісної взаємодії, що дає змогу сприймати одну людину іншою як таку саму цінність, як і вона, а також ставитися до неї як до рівноправного учасника виховного процесу.

Ціннісні орієнтації (від франц. orientation — установка) в сучасних психолого-педагогічних дослідженнях трактуються як система принципів, що визначають спрямованість особистості відповідно до її інтересів і потреб, а також формування певної індивідуальної ієрархії цінностей. Ця відносно стійка система визначає надання переваг певним цінностям у різних життєвих ситуаціях, забезпечує ранжування особистісних явищ та об'єктів за рівнем їхньої значущості для людини. У структурі людської діяльності ціннісні орієнтації тісно пов'язані з пізнавальними та вольовими процесами розвитку дитини чи молодої людини; у формуванні ціннісних орієнтацій ключовими моментами є навички цілепокладання та мотивації.

Аналіз підходів до визначення ціннісних орієнтацій засвідчив, що їх класифікація ґрунтується на: основних сферах життєдіяльності людини — матеріальній і духовній; формах свідомості та домінантному типі культури (якот суспільно-політична, моральна, естетична, екологічна, масова, елітарна тощо); сферах самоствердження особистості (сім'я, робота та кар'єра, освіта, неформальне спілкування, хобі); вікових особливостях (ціннісні орієнтації молодших школярів, учнівської молоді, підлітків, здобувачів вищої освіти); належності до певної соціальної групи (члени неформальних об'єднань, волонтерська молодь, учасники творчих колективів, молоді спортсмени тощо).

Основними детермінантами ціннісних орієнтацій є умови життєдіяльності, рівень загальної культури, переконання, здібності, особистісні сенси, моральні принципи, притаманні самій особистості, референтній групі, колективу тощо. Так Н. Рудкевич зазначає, що в процесі групової діяльності формуються ціннісні орієнтації окремих соціальних і вікових груп (наприклад, студентської молоді), які мають унікальні субкультурні прояви. Можемо говорити про студентський стиль, специфічний вайб, імідж тощо [8].

На основі дослідження В. Мельничук [9] нами зроблено спробу запропонувати класифікацію форм роботи, які можуть бути покладені в основу програми з формування та розвитку ціннісних орієнтацій молоді. Така програма може містити: комплексні (довготривалі) форми роботи (фестивалі, тематичні дні, тижні, свята, акції, благодійні ярмарки); інтерактивні форми роботи (тренінги, мозкові штурми, рольові та ділові ігри, вправи, форум-театр); інформаційно-просвітницькі (бесіди, мінілекції, відеолекторії, пресконференції, круглі столи, семінари, конференції, брифінги); дискусійні (дебати, дискусії, диспути, відкриті мікрофони, ток-шоу); форми роботи з використанням кейсів (кейс-стаді, проблемні ситуації, сторітелінг); конкурсні форми роботи (виставки, конкурси, змагання); евристичні (конкурси пропозицій, творчі захисти, презентації, захист авторських проєктів).

У контексті розгляду поняття ціннісних орієнтацій студентської молоді близькими за змістом є поняття «життєва перспектива» та «життєва стратегія». Життєву перспективу в більшості джерел визначено як спосіб структурування особистістю свого близького та віддаленого майбутнього за допомогою життєвих цілей, програм, які є його структурними одиницями. Життєва стратегія постає як соціальна, культурна і психологічна проєкція індивіда на власне майбутнє. Життєва стратегія як індивідуальний спосіб конструювання й реалізації людиною життєвих цілей визначає її ставлення до самої себе, діяльності та інших людей. Життєві стратегії можуть бути відносно короткостроковими або довгостроковими; вони

визначаються спрямованістю на себе, інших, суспільство; можуть містити аспекти, як-от кар'єра, освіта, сім'я, подорожі, волонтерство, самовдосконалення, спорт тощо. Життєві стратегії студентської молоді, як правило, обумовлені професійними перспективами, планами щодо створення сім'ї та впливом референтної групи.

Висновки. Отже, ціннісні орієнтації молоді постають як усвідомлення свого життєвого призначення, провідних цілей і мети життя, власних прагнень до самореалізації, мрій та уявлень про майбутнє, а також того, чого вона бажає отримати від життя. Сформовані ціннісні орієнтації визначають пріоритети, систему уявлень про перспективи розвитку та стратегії досягнення життєвих завдань.

Ціннісні орієнтації в умовах війни, ситуації екзистенційних викликів та суспільних трансформацій формуються як система реалізації таких запитів: здобуття якісної освіти, самореалізація та кар'єрне зростання, збереження традицій і культурної спадщини, підтримка національної ідентифікації, збереження родини та родинних цінностей, забезпечення добробуту та матеріального комфорту, кохання та створення сім'ї.

У статті формування ціннісних орієнтацій студентської молоді визначено як процес впливу закладу вищої освіти, що передбачає поступове накопичення й трансформацію світоглядних, когнітивних, емоційно-мотиваційних і поведінкових чинників у діяльність молодої людини. Це забезпечує сталу систему ціннісних векторів, умов самореалізації, життєвих стратегій, планів та перспектив.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери / за ред. проф. І. Д. Звєрєвої. Київ — Сімферополь : Універсум, 2012. 536 с.
2. Безпалько О. В. Соціальна педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 309 с.
3. Капська А. Й., Пєша І. В., Міхєєва О. В., Соляник М. С. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями : навч.-метод. посіб. Київ : Слово, 2015. 323 с.
4. Петрочко Ж. В. Національні цінності як сучасний державницько-суспільний пріоритет України. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2017. Вип. 21 (2). С. 146–157.
5. Олексюк Н. С. Соціальне виховання як основа етнічної соціалізації особистості в умовах транскультурного середовища. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка.* Вип. 24. Т. ІІ. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. С. 106–112.
6. Лаппо В. В. Теоретико-методичні засади формування духовних цінностей студентської молоді в навчально-виховному процесі вищого навчального закладу : автореф. дис. … д-ра пед. наук : 13.00.07. Київ, 2018. 44 с.
7. Братко М. В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: функціональний аспект. *Педагогічний процес: теорія і практика*. 2015. Вип. 1–2. С. 11–18.
8. Рудкевич Н. І. Етнокультурна соціалізація студентів: технологічний аспект : методичні рекомендації для організаторів соціально-виховної роботи, працівників студентських соціальних служб, викладачів закладів вищої освіти / за заг. ред. Р. Х. Вайнола. Львів : Вид-во Тараса Сороки, 2018. 96 с.
9. Мельничук В.О. Діяльність психологічної служби у системі освіти України. *Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу:* матеріали міжнар. форуму. Київ : Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. С. 242–245.

References

1. Zvierieva, I. D. (Eds.). (2012). *Entsyklopediia dlia fakhivtsiv sotsialnoi sfery [Encyclopedia for Social Sector Professionals]*. Kyiv — Simferopol : Universum [in Ukrainian].
2. Bezpalko, O. V. (2014). *Sotsialna pedahohika [Social Pedagogy].* Kyiv : Akademvydav [in Ukrainian].
3. Kapska, A. Y., Piesha, I. V., Mikhieieva, O. V., & Solianyk, M. S. (2015). *Tekhnolohii sotsialno-pedahohichnoi roboty z simiamy [Technologies of socio-pedagogical work with families]*. Kyiv : Slovo [in Ukrainian].
4. Petrochko, Zh. V. (2017). Natsionalni tsinnosti yak suchasnyi derzhavnytsko-suspilnyi priorytet Ukrainy [National values as a modern state-building and societal priority for Ukraine]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi — Theoretical and methodological issues regarding the upbringing of children and student youth*, 21 (2), 146–157 [in Ukrainian].
5. Oleksiuk, N. S. (2018). Sotsialne vykhovannya yak osnova etnichnoi sotsializatsii osobystosti v umovakh transkulturnoho seredovyshcha [Social upbringing as the basis for the ethnic socialization of the individual in a transcultural environment]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriia 11. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika — Scientific journal of NPU named after M. P. Drahomanov. Series 11. Social work. Social pedagogy,* 24 (II). Kyiv : Vyd-vo NPU imeni M. P. Drahomanova, 106–112 [in Ukrainian].
6. Lappo, V. V. (2018). Teoretyko-metodychni zasady formuvannia dukhovnykh tsinnostei studentskoi molodi v navchalno-vykhovnomu protsesi vyshchoho

 ISSN 2786-4510 (Online)

navchalnoho zakladu [Theoretical and methodological foundations of forming spiritual values among university students within the educational process of a higher education institution]. *Extended abstract of Doctor's thesis.* Kyiv [in Ukrainian].
7. Bratko, M. V. (2015). Osvitnie seredovyshche vyshchoho navchalnoho zakladu: funktsionalnyi aspekt [The educational environment of a higher Education Institution: a functional aspect]. *Pedahohichnyi protses: teoriia i praktyka — Pedagogical process: theory and practice,* 1–2, 11–18 [in Ukrainian].
8. Rudkevych, N. I. (2018). *Etnokulturna sotsializatsiia studentiv: tekhnolohichnyy aspekt [Ethnocultural socialization of students: the technological aspect].* R. Kh. Vainola (Ed.). Lviv : Vyd-vo Tarasa Soroky [in Ukrainian].
9. Melnychuk, V. O. (2023). Diialnist psykholohichnoi sluzhby u systemi osvity Ukrayiny [Activities of the psychological service within the Ukrainian education system]. *Modernizatsiya pedahohichnoyi osvity u hlobalnomu vymiri bezpeky sotsialno-turbulentnoho svitu — Modernization of pedagogical education in the global security dimension of the socially turbulent world:* Proceedings of the International Forum, 242–245. Kyiv : Vyd-vo UDU imeni Mykhaila Drahomanova [in Ukrainian].

R. Kh. Vainola

VALUE ORIENTATIONS IN THE SYSTEM OF MORAL EDUCATION OF STUDENTS

Abstract. *The article provides a theoretical and methodological justification of the problem of the formation and development of value orientations of student youth in the system of moral education. A psychological and pedagogical analysis of the problem in the field of research in pedagogy, psychology and social work has been carried out. The theoretical principles of the formation of personal moral traits and value orientations of student youth have been determined. A higher education institution is defined as an environment for creating conditions for the self-development of the individual, support, strengthening life optimism, stimulating students to develop their resources and capabilities. Value orientations are interpreted as a system of principles that determine the orientation of the individual in accordance with his interests and needs, the formation of a certain individual hierarchy of values. The features of the formation of value orientations in the system of moral education of student youth have been determined: orientation on the acquisition of knowledge; participation in the formation and development of modern civil society; social features of the war era; the syndrome of "deferred future"; educational losses. Life perspective is defined as a way of structuring a person's near and distant future with the help of life goals, programs, which are its structural units. The concept of "life strategy" is revealed as a set of social, cultural and psychological projections of an individual onto his own future. It is established that the value orientations of young people appear as an awareness of their life purpose, leading goals and purpose of life, their own aspirations for self-realization, dreams and ideas about the future, about what is desirable to get from life. The formation of value orientations of student youth is defined as a process of influence of a higher education institution, which involves the gradual accumulation and transformation into the activities of a young person of worldview, cognitive, emotional-motivational and behavioral indicators that provide a stable system of value vectors, conditions for self-realization, life strategies, plans and prospects. A classification of forms of social-educational work aimed at shaping the value orientations of young people is presented.*

Keywords: *moral education, values, value orientations, students, higher education institution.*

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

Вайнола Ренате Хейкіївна — д. пед. наук, професор, головний науковий співробітник відділу виховання на пограниччі, Інститут проблем виховання НАПН України, м. Київ, Україна, vainola@ukr.net; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9754-6178

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

Vainola R. Kh. — D. Sc. in Pedagogy, Professor, Chief Researcher of the Department of Education in the Border Regions, the Institute of Educational Problems of the NAPS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, vainola@ukr.net; ORCID ID: https://orcid.org/0000-0002-9754-6178

Рукопис надійшов до редакції / Received 12.06.2026
Рукопис прийнято до друку / Accepted 14.07.2026
Опубліковано / Available online 28.08.2026

Licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License